

תכנית מאזניים

או: איך מייצרים מתווה כלל ישראלי
ליציאה מהמשבר החוקתי?

תכנית מאזניים

או: איך מייצרים מתווה כלל ישראלי ליציאה מהמשבר החוקתי?

בואו נתחיל.

הכשלים שהימין מזהה: בעשורים האחרונים לקחה על עצמה הרשות השופטת סמכויות שלא ניתנו לה באופן מובהק. מבלי שהוא נבחר על ידי הציבור, הפך את עצמו בית המשפט ל"מבקר על" של הדמוקרטיה הישראלית. זוהי פגיעה בהכרעה הדמוקרטית של הציבור. בית המשפט מבקר את הכנסת באמצעות שימוש בעילת הסבירות אשר מחליפה את שיקול הדעת של המחוקק. השופטים אינם מייצגים את המגוון האנושי שבחברה הישראלית, ומשמרים את אותה אליטה מיושנת. כך למשל, בעשרות השנים האחרונות יש לרוב רק שופט מזרחי אחד, מקסימום שניים, בהרכב בית המשפט. השרים וגופי הממשלה רואים ביועצים המשפטיים של המשרדים גורם פקידותי המצמצם את כוחם. בנוסף, הם אומרים, לאורך השנים נציגי הרשות השופטת ופוליטיקאים מהשמאל דחו בביטול כל הצעה לתיקון, שינוי והידברות.

הכשלים שהשמאל מזהה: נקודת המוצא של השמאל היא שדמוקרטיה היא לא רק שלטון הרוב, אלא גם שמירה על המיעוטים ועל זכויות הפרט. בישראל אין חוקה מלאה, ויש בית מחוקקים אחד בו לממשלה רוב אוטומטי - כך שבית המשפט הישראלי הוא הגורם היחיד המהווה איזון להחלטות הממשלה. היסטורית, בית המשפט הוא השומר על הערכים הליברליים, במיוחד לאור מאפייניה של החברה הישראלית המשוסעת.

השיח הציבורי במדינת ישראל היום, הוא שיח של זמן משבר - כל צד מתבצר בעמדותיו. בשעה שממשלת נתניהו מכריזה על רפורמה משפטית גורפת ומהירה, האופוזיציה ותומכיה נזעקים ומתנגדים. מי שמחפש פשרה או קו אמצע דמיוני בין שני הצדדים, לא ימצא אותם במסמך הזה. הנכונות לפשרה עם הצד השני לא תיצור את המתווה הנכון עבור מדינת ישראל ואזרחיה - מתווה שניתן לייצר אך ורק ממקום של פתיחות והעמקה בכשלים ששני הצדדים מזהים, ובכשלים ששני הצדדים מתעלמים מהם.

אז מה בכל זאת תמצאו כאן? תפיסת מרכז אמיתית, מבוססת על אימוץ חלקים מתוך תפיסות המציאות של כל אחד מהצדדים - **הצודקות בחלקן**, אך שבויות במאבק כוח ומוגבלות ביכולתן להציע מענה נכון ומאוזן עבור כלל אזרחי ישראל. רק מי שמתבונן על מה שקורה היום בשטח, וקשוב לטיעונים של שני הצדדים, יכול להיות חופשי להציע דרכים אלטרנטיביות חדשניות.

בתור התחלה, עלינו להבין באופן אמיתי וכן את נקודת המבט של כל אחת מהתפיסות, איך הן ניגשות אל המציאות, מהם הכשלים שהן מזהות ומהן הבעיות שאינן מדוברות אך משפיעות על כולנו.

ונשנות שיצרו תחלופה גבוהה של מחוקקים חסרי ניסיון, גודלה של הממשלה ובייחוד התהליכים הפוליטיים שמטרתם להתיש ולשחוק את הכנסת באמצעות דיוני המליאה והוועדות – אלו ואחרים הובילו לירידה משמעותית בעוצמתו וביכולת השפעתו של הגוף הדמוקרטי הייצוגי היחיד והחשוב.

הצבת נקודות המבט השונות אחת אחרי השנייה מוכיחה שמימין ומשמאל יש טענות שאינן נוגעות באותם תחומים – כלומר, הם לא מתווכחים על אותם הדברים. לכן דווקא בהצבתן זאת לצד זאת, ניתן ליצור מרחב הסכמה קשוב ויציב. ניכר שיש אפשרות לייצר תמיכה רחבה בשינויים, אך לא באופן שבו זה נעשה כעת.

הרפורמה המשפטית המוצעת על ידי שר המשפטים יריב לוין ויו"ר ועדת חוקה שמחה רוטמן תביא להכנת מערכת המשפט ולעליונותה הבלעדית של הממשלה ללא כל פיקוח ואיזון. גם אם הצורך בשינויים נשען על טענות מוצדקות בחלקן כלפי מערכת המשפט, האינטרס הכלל-ישראלי ארוך הטווח הוא בקידום רפורמה אחראית ומאוזנת. מכלול הסעיפים המקובצים ברפורמה המוצעת מביאים לידי ביטוי את ההצעה הכי קיצונית לשינוי מערכת היחסים בין הרשויות – עד כדי איום ממשי וברור לדמוקרטיה הישראלית.

איך מתרחקים מה"לא" ויוצרים את ה"כן", איך מתקנים ולא הורסים?

בשלב הראשון – מציגים מענה אלטרנטיבי לסוגיית הרפורמה המשפטית הקיימת היום בשית. מענה המכיל איזונים ובלמים, אך לא מעניק את הכוח לממשלה באופן בלעדי, באופן שמערער את יסודות הדמוקרטיה הישראלית.

בשלב השני – משנים את השיח שעוסק בכיפוף כוחות והחלשת המערכות השונות (כמו, ממשלה נגד בית המשפט העליון וממשלה נגד הכנסת), ועוברים לשיח של חיזוק **כלל** רשויות השלטון – רק כך מגיעים לאיזונים ובלמים נכונים לדמוקרטיה

במשך שנים גלגלו ממשלות ישראל לבית המשפט סוגיות שהן התחמקו מלהכריע בהן, משיקולים פוליטיים, כמו זכויות נשים, זכויות להט"ב, ליברליזציה בדת ומדינה ועוד. חובתנו לשמור על מערכת משפט עצמאית וחזקה כנכס אסטרטגי של מדינת ישראל הדמוקרטית – גם כלפי פנים, וגם כלפי חוץ, בזירה הבינלאומית. הכפפה מלאה של המערכת המשפטית לשיקולים פוליטיים תבטל את הבלם היחיד להחלטות שפוגעות בזכויות הפרט, גם אם הן נתמכות בידי "הרוב", תפגע קשות באיזון בין הרשויות וכתוצאה מכך תרוקן את הדמוקרטיה הישראלית ממהותה.

אבל רגע. לצד תפיסות הימין והשמאל, ועוד לפני שצוללים לסוגיות חוקתיות – יש להביט על הכשלים המהותיים שבמערכת המשפט ושכלל האזרחים סובלים מהם:

סחבת בתיקים, חוסר אפקטיביות בעבודת הפרקליטות, פגיעה בזכויות נאשמים, פשיעה גבוהה שלא מקבלת מענה נאות ובעיות תקציב משמעותיות. העומס העצום שיש על מערכת המשפט פוגעת בכלל הנפגשים עם המערכת, ובאמון הציבור. בישראל מכהנים כיום 802 שופטים ו-73 רשמים. מדובר בכ-8 שופטים לכל 100 אלף תושבים. לשם השוואה, במדינות ה-OECD מכהנים בממוצע פי שלושה שופטים על כל 100 אלף תושבים. האם ידוע לכם כמה הליכים משפטיים חדשים מוגשים לבתי המשפט ולבתי הדין בישראל בכל שנה? קשה להאמין, אך מדובר בלא פחות מ-850 אלף הליכים!

הויכוח כולו לא נגמר בבית המשפט. הוא לא שורש הבעיה – ופגיעה בו בטח שאינה הפתרון. יש להסתכל על התמונה השלמה – ולשאול: האם שאר המערכות מתפקדות בישראל כהלכה? האם הכנסת חזקה מספיק כדי לפקח על פעולות הממשלה? מסתבר שלא. בשנים האחרונות הפכה הכנסת לגוף החלש ביותר בין רשויות השלטון. היא נשלטת היום כמעט לגמרי על ידי הרשות המבצעת וכוחה בפיקוח על הממשלה הלך וירד. הבחירות החוזרות

אז איך נראה פתרון שכן מקיים את אותו איזון רגיש?

חיזוק כוחה של הכנסת – חיזוק מעמדה של הכנסת בחקיקה והגדרת גבולות גזרה ברורים לבית המשפט באמצעות קביעת מדרג היררכי ברור, לפיו חוקי יסוד גוברים על חוקים רגילים, הגדרה של התחומים והרוב הנדרש להעברה ולשינוי חוקי היסוד. מתוך הבנה שככל שהרוב הנדרש לחקיקת חוקי יסוד הוא גבוה יותר כך יצומצם שיקול הדעת השיפוטי בביקורת על חוקי יסוד.

סמכות פסילת חוקים מוגדרת – קביעה כי רק בית המשפט העליון יכול לבטל חוקים שהכנסת מחוקקת. סמכות בג"ץ לפסילת חוקים תהא בהרכב רחב וברוב מיוחד. אנו מציעים הרכב של לפחות 11 שופטים, ופסילה ברוב של לפחות 8. איזון כזה יעגן את היכולת לבצע ביקורת שיפוטית, אך ייתן לה מתחם ברור היכן ומתי, ויביא לפסילת חוקים המושתתת על הסכמה רחבה בקרב שופטי בית המשפט העליון.

פסקת ההתגברות¹ – איזונים. דיאלוג. סוגיות. משך זמן. ארבעה תנאים מצטברים:

פסקת ההתגברות המתוארת ברפורמה של לויין-רוטמן מאפשרת לכנסת להתגבר על כל פסילת חוק הפוגע בחוק יסוד ברוב של 61 חברי כנסת, **מראש** או בדיעבד.

פסקת ההתגברות במתכונתה המוצעת, מייצרת בעיה חמורה: היא מכניעה את המערכת השיפוטית, ומכפיפה את כל החלטותיה לרצון הממשלה. פסקת התגברות המייצרת רוב אוטומטי לקואליציה עלולה להביא לפגיעה ממשית בזכויות מיעוטים, וביטול דה-פקטו של היכולת של בית המשפט העליון לבקר חקיקה רגילה (שגם הוא מוגבל עד כדי לא קיים לפי הרפורמה של לויין-רוטמן).

הישראלית, ומייצרים תיקון שתכליתו להועיל לנו, האזרחים.

השלב השלישי, והחשוב לא פחות, הוא עיגון חוקתי משלים של זכויות פרט נוספות ברוחה ולאורה של מגילת העצמאות. כי זאת תשתית הסיפור שלנו, הישראליים.

פסילת חוקים – סמכות של בג"ץ בהרכב מיוחד וברוב מיוחד.

נכון להיום, אין בישראל הוראה המבירה מי בעל הסמכות לבקר חקיקה של הכנסת. במילים יותר משפטיות: אין בישראל חוק יסוד: החקיקה. חוק זה אמור להסדיר את המדרג ההיררכי של החקיקה הישראלית כמו למשל: חוק יסוד גובר על חוק רגיל. חוק יסוד יעסוק בנושאים משטריים, מהותיים ויועבר ברוב מסוים וכו'. אלא שבמקום לעסוק בתמונה הגדולה וממנה לגזור את הפרטים, הרפורמה המשפטית הנוכחית בוחרת להתמקד בקביעת שתי הגבלות מרכזיות לבית המשפט: הראשונה, היא שרק בית המשפט העליון בהרכב מלא של 15 שופטים יוכלו לדון בפסילת חוק של הכנסת. השנייה, שלצורך פסילת חוק צריכה להתקבל פסיקה בפה אחד (אצל לויין, בהצעות קודמות, הרוב הוא למעלה מ-80% מהשופטים), והיא חייבת: להתבסס על קביעה כי החוק סותר בבירור הוראה ששוריינה בחוק יסוד.

אז נכון – יש לייצר הגבלות וכללים ברורים בשאלה מי יכול להגביל חקיקה של הכנסת. פסילת חוק של הרשות הנבחרת הוא צעד דרמטי, המחייב גבולות וכללים ברורים. יחד עם זאת, המהלך המוצע ברפורמה המוצעת הוא אינו מהלך מאזן – אלא מהלך היוצר מצב שבו לא ניתן יהיה בכלל לבקר חוקים או סעיפים של הכנסת. היעדר היכולת להגביל חקיקה של הכנסת, אינו פותר את הבעיה באיזון הרשויות, אלא הוא יוצר בעיה אחרת – עבורינו האזרחים.

¹ פסקת התגברות – נניח שהכנסת מחוקקת חוק רגיל, אבל בג"ץ קובע כי החוק הזה סותר את אחד מחוקי היסוד העוסקים בזכויות אדם ודינו להיפסל. פסקת ההתגברות, כשמה כן היא, מאפשרת לכנסת להתגבר על הפסילה המפורשת של בג"ץ ולהשאיר את החוק הסותר את חוק היסוד על כנו. פסקת התגברות היא מכשיר נדיר במשפט המשווה, וקיימת בקנדה.

בזמן של עד 4 שנים. במידה והכנסת תרצה לחוקק שוב את החוק שנפסל על ידי בית המשפט, היא תידרש לעשות זאת באופן אקטיבי מחדש.

עילת הסבירות² – לא ביטול, אלא תיחום.

רבים רואים בעילת הסבירות במתכונתה הנוכחית כגורם לאי וודאות משפטית, ולתחושה כי בית המשפט נכנס בנעלי הרשויות המנהליות ונבחרי הציבור ומחליף את שיקול דעתם. כמו כן, העדר הכללים הברורים מעלה את החדשנות כלפי בית המשפט בעודו משתמש בעילה. יחד עם זאת, ביטול עילת הסבירות אינה הפתרון. ביטולה המוחלט משמעותו השארת האזרח הקטן ללא כל הגנה למול כוחו הרב של המינהל. בהעדר עילת הסבירות, לא יוכל בית המשפט להידרש, כפי שעשה בעבר, להגנה על השוויון, על הצדק ועל ההליך התקין. אז איך עושים את זה? תיחום וצמצום. לא ביטול.

שימוש בעילת הסבירות רק במקרים של חוסר

סבירות קיצוני – אנו מאמצים את הטענה כי עילת הסבירות תיבדק בידי בית המשפט רק כמוצא אחרון, ולאחר שיבדקו כל יתר העילות האפשריות. זאת, בכדי לתת עדיפות להחלטות שאינן חונות תחת השטח האפור והסובייקטיבי של "סבירות", אלא נשענות על טעמים משפטיים מובהקים (כגון הפליה, חריגה מסמכות, שיקולים זרים). בהתאם לכך, השימוש בעילת הסבירות, ידרוש הסתמכות על שתי מסקנות: הראשונה, שמדובר בהחלטה שאף רשות סבירה או הגיונית לא הייתה מגיעה אליה. השנייה, היא שימוש בנתונים מובהקים.

הבחנה בין התווית מדיניות ליישום מדיניות, או

במילים אחרות: בין דרג נבחר לדרג מקצועי – עילת הסבירות לא תחול על החלטות המתקבלות על ידי דרג נבחר (מראשי רשויות ועד שרים)

אז איך מבטיחים התגברות מאוזנת? על ידי פסקת התגברות שנשענת על ארבעה תנאים מצטברים:

הגדרת רוב – קביעת כלל מאזן לפיו חקיקת פסקת התגברות על החלטות בית המשפט העליון מחייבת מספר קולות מחברי האופוזיציה המצטרפים להצבעה בעד פסקת ההתגברות. אנחנו מציעים פסקת התגברות ברוב של 70 חברי כנסת שמתוכם לפחות 10 מהאופוזיציה. בכך, המתווה המוצע לא מסתפק בפסקת התגברות המבוססת על רוב חברי הקואליציה הכפופים למשמעת קואליציונית, אלא מבטיח מנגנון מאוזן ואיכותי שישמור על המיעוט מפני עריצות הרוב, לצד שמירה על יתרונו של הריבון הנבחר על ידי הציבור (הכנסת) בהכרעה במקרים שונים.

תהליך דיאלוגי – קביעת כלל לפיו לא תתאפשר

חקיקת חוק עם פסקת התגברות מראש. המטרה שאנו שואפים אליה היא דיאלוג בין הרשויות. הכנסת מחוקקת חוק, בית המשפט מביע את עמדתו והכנסת ברצונה יכולה לקבל את עמדתו או לחילופין לגייס את הרוב הנדרש ולחוקק את החוק מחדש במסגרת פסקת ההתגברות. כך נוצר דיאלוג מכבד בין הרשויות באופן המאפשר לכל רשות לשמוע את עמדת רעותה, תוך שמירה על עליונותו של המחוקק.

הגבלת סוגיות – ישנן סוגיות שבהן לא ניתן יהא

להשתמש בפסקת התגברות בכלל – כמו למשל: סוגיות הקשורות לבחירות. תחשבו על זה, אם הכנסת תחליט על אפשרות כניסה לא שוויונית של מפלגות למשחק הפוליטי, מי יגן על האזרחים מפני החלטה כזו של הכנסת?

משך זמן – על מנת להימנע משינויים המנצלים

את כוחו של הרוב, תוך פגיעה פוטנציאלית בזכויות הפרט, יש להקפיד כי משך ההתגברות תהא תחומה

² עילת הסבירות – היא עילה מתחום המשפט המנהלי, המעניקה לבתי משפט את האפשרות לבצע ביקורת שיפוטית ולפסול פעולה מנהלית על בסיס הנימוק כי אותה פעולה של הרשות המנהלית (זו יכולה להיות הממשלה או אחת מזרועותיה) לוקה ב"חוסר סבירות" או "חוסר סבירות קיצוני".

המשפט העליון עוסקים בשאלות חוקתיות רחבות, ומשכך, הליך המינוי שלהם צריך להיות פומבי וכזה הנוגע לתפיסות עולם והלך שיפוטי. לכן, אנו מציעים להוציא לפועל הצעה ששקדמה בעבר והיא עריכת שימוע פומבי לשופטים בהליך המינוי לבית המשפט העליון, בפני הוועדה לבחירת שופטים. הצעתם של לוי-רוטמן הנוגעת לשימוע פומבי בפני ועדת חוקה, מהווה פתח לקרקס פופוליסטי שירוקן את הענייניות מההליך.

שינוי במאזן הוועדה למינוי שופטים ללא רוב מובנה – אנחנו מכירים בצורך להגדיל את משקלם של הפוליטיקאים בבחירות שופטי הערכאה העליונה – בית המשפט העליון – על מנת להגביר אמון וגיוון. ניתן לבחון שינויים במבנה הוועדה למינוי שופטים, בכפוף לעקרון כי מינוי שופטים לבית המשפט אינו יכול להיות פונקציה של רוב מובטח לפוליטיקאים מהקואליציה. זוהי נקודת המפתח – ניתן לשנות את הרכב הוועדה, אך לא להכפיף אותה לרוב פוליטי מובנה. אנו מאמצים הצעה המייצרת שינוי לטובה בייצוג העם: 3 שופטים, 3 חברי קואליציה, 2 חברי אופוזיציה ונציג ציבור אותו ימנה נשיא מדינת ישראל.

שיטת הסניוריטי עם הגבלת שנים לכהונת שופטים – יש לשמר את שיטת הסניוריטי, במסגרתה – השופט הוותיק ביותר יהיה נשיא בית המשפט העליון. אנו מודעים לחסרונות שבשיטה זאת, אולם מעדיפים אותה על פני אחרות לאור עקרונות השמרנות, שקיפות, עצמאות המערכת, הערכת הידע והניסיון, והחשש מפני פריימריז ופופוליזם של שופטים בהחלטותיהם. בנוסף, ועל מנת לעודד גיוון, רעננות ותחלופה בריאה של שופטים, אנו מציעים להגביל את כהונת כלל שופטי בית המשפט העליון בטווח של 10-15 שנים.

המבטאות התווית מדיניות המגובה בתפיסת עולם ערכית ובעלת הכשר דמוקרטי. לעומת זאת – הדין יהיה אחרת ביחס להחלטות "בירוקרטיות", המתקבלות על ידי דרג מקצועי (מכרזים, היתרים, רישיונות, אישורים וכיוצא באלו) שאינו חשוף לביקורת כמו הדרג הנבחר, ואלו מדברות על יישום מדיניות. שם עילת הסבירות היא עילה חשובה, ומהווה הגנה משמעותית על זכויות הפרט מול רשויות המינהל. יתרון נוסף בשיטה זאת הוא הגדלת תחושת האחיות של נבחרי הציבור. ביטול החלטות בגין עילת הסבירות הסובלת מרמת הפשטה גבוהה, גורר הרבה פעמים שיח ציבורי פשטני – כזה שלא יורד לליבת ההחלטה, לטעמיה ולאי-כשירותה. דיון המתמקד בעילות משפטיות אובייקטיביות, מכיל בתוכו פוטנציאל לשיח מפותח הרבה יותר על החלטות חברי הכנסת. ובו בעת, החלת הסבירות המהותית על הדרג הפקידותי תאפשר את טיוב המנגנונים הבירוקרטיים לטובתנו, האזרחים.

הרכב הוועדה למינוי שופטים³ – שקיפות, עצמאות. גיוון.

אופי הוועדה למינוי שופטים היום משמר איזון דק בין דרג פוליטי לדרג מקצועי. אם אנחנו מקבלים את הטענה כי יש לייצר גיוון וייצוג גדול יותר בהרכב הוועדה, הרפורמה המשפטית של לוי-רוטמן היא בהחלט לא המענה לכך. לפי הרפורמה המוצעת, לממשלה יהיה רוב קבוע בוועדה למינוי שופטים. רוב קבוע לחברי הממשלה יהפוך את בית המשפט למופע פוליטי, שלא ברור שיבטיח גיוון וייצוג גדולים יותר.

אז איך עושים את זה נכון?

הפרדה בהליך המינוי בין בית המשפט העליון לערכאות אחרות – אנו מכירים בכך כי שופטי בית

³ הוועדה למינוי שופטים – זוהי הוועדה הקובעת מי יהיו השופטים בבתי המשפט. הרכב הוועדה מעוגן בחוק-יסוד: השיטה, ונכון להיום הוא מורכב מ-9 חברים: שר המשפטים (הוא העומד בראשה), שר נוסף לפי בחירת הממשלה, שני חברי הכנסת שהכנסת בוחרת, שני נציגים של לשכת עורכי הדין, נשיא בית המשפט העליון ושני שופטים נוספים מבית המשפט העליון.

יועצים משפטיים⁴ מאוזנים ולא פוליטיים.

אנו מכירים בצורך אמיתי להגדיל את האמון המקצועי במערכות היחסים בין יועצים משפטיים לבין פוליטיקאים. זה הגיוני כי אחרי הכל, היעדרם של כללי משחק בנושא הזה, פוגעים בכל הצדדים. אבל הרפורמה המשפטית שעל הפרק אינה מאזנת. היא הופכת את היועצים המשפטיים ל- "אומרי הכן" של הפוליטיקאים, פוגעת במשילות ולא מעודדת מקצועיות. אם מבקשים לאזן ולייצר סדר, ישנן מספר דרכים לעשות זאת: ראשית, יש לבחון מהלך של פיצול סמכויות היועץ המשפטי לממשלה לשני מוסדות נפרדים: היועץ המשפטי לממשלה וראש התביעה הכללית. ברור לנו שזהו תהליך מורכב, סבוך, הדורש חשיבה ודיון מעמיק, ורפורמה משפטית מהירה וגורפת אינה עונה על כך.

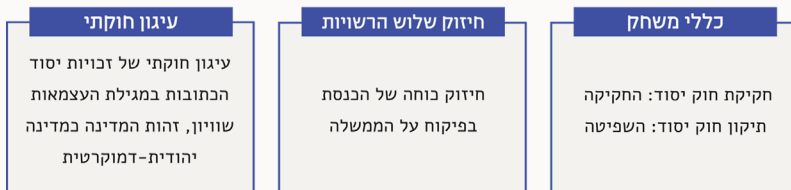
בנוסף, אנו מציעים לבחון כמה צעדים שפורסמו זה מכבר ואנו מאמינים שהם יכולים להביא לאיזון מתאים בעבודה עם היועצים המשפטיים במשרדי הממשלה: (1) פרסום מרכז פנימי וחיצוני במקביל לבחירת יועץ משפטי למשרד ממשלתי. (2) קביעת תנאי סף מקצועיים ברורים והגדלת נציגי השר בוועדה לבחירת היועצים המשפטיים בהליך המינוי, בכפוף לכך שלא יהפוך את המינוי למינוי פוליטי אישי. (3) הגדרה ממוקדת יותר של תפקיד היועץ המשפטי בפונקציה המסייעת לשר לממש את מדיניותו במסגרת הדין.

הגדרה זו כוללת גם צמצום שימוש ב"מניעה משפטית" למקרי קצה מגובים בנתונים המעלים קושי משפטי להבדיל סמוגיות הנוגעות לתחומי מדיניות. (4) ניתן לבחון גם יצירת מנגנון המאפשר במקרים חריגים בלבד לשר להעביר מתפקידו יועץ משפטי על רקע מקצועי.

ולסיום, שהוא בעצם התחלה – מהלך ארוך טווח להסדרה – כי זה מה שאנחנו צריכים.

לאחר התייחסותנו אל הצעת הרפורמה המשפטית של לוי-רוטמן, אנחנו רואים חשיבות במהלך כולל ורחב להסדרת כללי משחק הוגנים, בין כלל רשויות השלטון. לא מדובר בהחלשת רשות אחת על חשבון רשות אחרת – אלא בחיזוק כלל רשויות השלטון באופן מאוזן ומחושב. יש חשיבות רבה ומיוחדת להבטחת תפקידה של הכנסת בפיקוח על הממשלה. לצד זה, הסדרת כללי משחק לא תהא שלמה ללא התייחסות לעיגון חוקתי של זכויות הפרט ברוח מגילת העצמאות באופן שיעביר את הזכויות ממרחב הפרשנות השיפוטית למרחב החקיקתי. לא יכול להיות שבית המשפט הוא האחראי הכמעט בלעדי על זכויות האדם והאזרח במדינת ישראל. כי זה מה שאנחנו, כלל האזרחים הישראליים, צריכים על מנת לחיות במדינה יהודית-דמוקרטית משגשגת ובטוחה.

תיקון לדורות

⁴ יועצים משפטיים – תפקידם לפקח כי משרדי הממשלה מתנהלים לפי כללי מנהל תקין ומייצגים את האינטרס הציבורי. לפי מה שנהוג היום, חוות הדעת שנותנים היועצים המשפטיים של משרדי הממשלה הן חוות דעת מחייבות. היועצים המשפטיים של משרדי הממשלה כפופים מבחינה מקצועית ליועץ המשפטי לממשלה ולהנחיותיו, ומבחינה מנהלית למנכ"ל המשרדים.

אודות מרכז מנור

מרכז מנור הוא ארגון מחקר, מדיניות ומעשה, מבית יוזמת המאה, הפועל להגברת לכידות חברתית ואפקטיביות ממשלית. מרכז מנור עוסק בפיתוח תפיסות, רעיונות ותכניות מדיניות מבוססות חשיבת מרכז, וחותר לפעולה בזירות הממשל, החברה האזרחית, התקשורת והמשפט.

אודות יוזמת המאה

יוזמת המאה, פלטפורמה אזרחית א-מפלגתית, מבקשת להתמודד עם משברי המדינה והחברה ולקדם תפיסת מרכז מעמיקה ומעודכנת. היוזמה היא שותפות בין בכירים מעולם ההיי-טק, המגזר העסקי, המגזר הציבורי והמגזר החברתי אשר בונה בית לרעיונות, למדיניות ולמנהיגות, ויוצרת פרדיגמה ישראלית חדשה.

ד"ר ועו"ד רעות פינגר דסברג, ד"ר מיכל טביביאן מזרחי, עדן מנדלוביץ, עו"ד עמיחי דנינו ופולי ברונשטיין. אנו מודים לשורת המשפטנים והמומחים שסייעו לנו במהלך גיבוש וכתובת התוכנית.